

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
<p>[1.2.1] φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὔσαι τὰ πρότερα καὶ ῥαδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες βιαζόμενοι ὑπὸ τινων αἰεὶ πλειόνων. [1.2.2] τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ' ἐπιμειγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης, νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, ἄδηλον ὃν ὁπότε τις ἐπελθὼν καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων ἄλλος ἀφαιρήσεται, τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο, καὶ δι' αὐτὸ οὔτε μεγέθει πόλεων ἴσχυον οὔτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ.</p> <p>[1.2.3] μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη αἰεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν, ἥ τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη καὶ Βοιωτία Πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ πλὴν Ἀρκαδίας, τῆς τε ἄλλης ὅσα ἦν κράτιστα. [1.2.4] διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς αἱ τε δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγιγνόμεναι στάσεις ἐνεποιοῦν ἐξ ὧν ἐφθείροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. [1.2.5] τὴν γοῦν Ἀττικὴν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον διὰ τὸ λεπτόγεων ἀστασίαστον οὔσαν ἄνθρωποι ὥκουν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ. [1.2.6] καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι διὰ τὰς μετοικίας ἐς τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι· ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ πολέμῳ ἢ στάσει ἐκπίπτοντες παρ' Ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι ὥς βέβαιον ὃν ἀνεχώρουν, καὶ πολῖται γιγνόμενοι εὐθύς ἀπὸ παλαιοῦ μείζω ἔτι ἐποίησαν πλήθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν, ὥστε καὶ ἐς Ἰωνίαν ὕστερον ὥς οὐχ ἱκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς ἀποικίας ἐξέπεμψαν.</p>	<p>[1.2.1] Φαίνεται λοιπόν πως η χώρα που ονομάζεται τώρα Ελλάδα δεν ήταν κατοικημένη τα παλιά χρόνια μόνιμα, αλλά γίνονταν τότε πολλές μετακινήσεις λαών, και τα διάφορα φύλα άφηναν εύκολα τον τόπο που κατοικούσαν, γιατί τους εξανάγκαζαν με τη βία άλλοι, κάθε φορά περισσότεροι. [1.2.2] Γιατί, επειδή δεν υπήρχε καθόλου εμπόριο και δεν επικοινωνούσαν μεταξύ τους χωρίς φόβο ούτε από τη στεριά ούτε από τη θάλασσα, κ' επειδή νέμονταν ο καθένας τα χτήματά του ίσα-ίσα τόσο ώστε να ζουν απ' αυτά, και δεν είχαν περίσσια κεφάλαια, ούτε φύτευαν δέντρα για καρπό, αφού ήταν άγνωστο πότε θα τους ρίχνονταν κάποιος άλλος και θα τους τα έπαιρνε, μια και δεν ήταν καν οχυρωμένοι, νόμιζαν πως θα μπορούσαν να βάλουν χέρι οπωσδήποτε σε όση τροφή τούς έφτανε για την κάθε μέρα και δεν το είχαν δύσκολο να ξεσηκώνονται. Για τους λόγους αυτούς δεν ήταν δυνατοί μην έχοντας ούτε μεγάλες πολιτείες ούτε κανένα άλλο είδος εξοπλισμού.</p> <p>[1.2.3] Η καλύτερη γη δοκίμαζε και τις πιο συχνές αλλαγές κατοίκων, όπως η χώρα που λέγεται τώρα Θεσσαλία, η Βοιωτία και το μεγαλύτερο μέρος της Πελοπόννησος, αν εξαιρέσουμε την Αρκαδία, και από τ' άλλα μέρη τα καλύτερα. [1.2.4] Γιατί επειδή ήταν πλούσια η γης δυνάμωναν μερικοί περισσότερο και προκαλούνταν εσωτερικές επαναστάσεις, που απ' αυτές καταστρέφονταν, συνάμα δε τους έβαζαν στο μάτι κι άλλες φυλές. [1.2.5] Στην Αττική όμως, που έμεινε τον περισσότερο καιρό χωρίς επαναστάσεις επειδή η γη της ήταν φτενή, κατοικούσε συνέχεια ο ίδιος πληθυσμός. [1.2.6] Και δεν είναι μικρή απόδειξη του λόγου μου το εξής: ότι τ' άλλα μέρη της Ελλάδας δεν εμεγάλωσαν το ίδιο, επειδή άλλαζαν κάθε τόσο κατοίκους· απ' όσους δηλαδή διώχνονταν ή αναγκάζονταν να φύγουν από την άλλη Ελλάδα εξ αιτίας του πολέμου και των επαναστάσεων, κατέφευγαν οι πιο εύποροι στην Αθήνα, με την ιδέα πως θα έβρισκαν ασφάλεια, κι αφού γίνονταν πολίτες της, την έκαναν ακόμα μεγαλύτερη πόλη σε πληθυσμό ήδη από τα παλιά χρόνια, τόσο μάλιστα που αργότερα έστειλαν κόσμο και ίδρυσαν αποικίες στην Ιωνία, γιατί δεν τους χωρούσε πια η Αττική.</p>

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
<p>[7.161.1] Γέλων μὲν δὴ ταῦτα προετεινέτο, φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγγελος τὸν Λακεδαιμονίων ἀμείβετό μιν τοισίδε· Ὡ βασιλεῦ Συρηκοσίων, οὐκ ἡγεμόνος δεομένη ἡ Ἑλλὰς ἀπέπεμψε ἡμέας πρὸς σέ, ἀλλὰ στρατιῆς. σὺ δὲ ὅκως μὲν στρατιὴν πέμψεις μὴ ἡγεύμενος τῆς Ἑλλάδος οὐ προφαίνεις, ὥς δὲ στρατηγήσεις αὐτῆς γλίχεται.</p> <p>[7.161.2] ὅσον μὲν νυν παντὸς τοῦ Ἑλλήνων στρατοῦ ἐδέου ἡγέεσθαι, ἐξήρκεε ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην ἄγειν, ἐπισταμένοισι ὥς ὁ Λάκων ἱκανός τοι ἔμελλε ἔσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπολογεύμενος· ἐπεῖτε δὲ ἀπάσης ἀπελαυνόμενος δέαι τῆς ναυτικῆς</p>	<p>[7.161.1] Αυτή λοιπόν ήταν η πρόταση του Γέλωνος, αλλά ο απεσταλμένος της Αθήνας πετάχτηκε και πήρε το λόγο πριν από τον Λακεδαιμόνιο κι έδωσε την εξής απάντηση: «Βασιλιά των Συρακουσίων, η Ελλάδα δε μας έστειλε σε σένα γιατί της λείπει αρχηγός, αλλά στράτευμα. Εσύ όμως δε δείχνεις διάθεση να στείλεις στρατό, αν δε γίνεις αρχηγός των Ελλήνων, αλλά λαχταράς να γίνεις στρατηγός τους. [7.161.2] Λοιπόν, όση ώρα ζητούσες να γίνεις αρχηγός όλων των στρατιωτικών δυνάμεων των Ελλήνων, εμείς οι Αθηναίοι δεν είχαμε λόγο να παρέμβουμε, ξέροντας καλά πως ο Σπαρτιάτης θ' αποδεικνυόταν ικανός να δώσει απάντηση και για μας και για τους Λακεδαιμονίους· επειδή όμως, καθώς σου κλείστηκε η πόρτα της γενικής αρχηγίας, ζητάς την αρχηγία του ναυτικού, νά τί</p>

ἄρχειν, οὕτω ἔχει τοι· οὐδ’ ἦν ὁ Λάκων ἐπὶ τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπήσομεν. ἡμετέρη γάρ ἐστι αὕτη γε μὴ αὐτῶν βουλομένων Λακεδαιμονίων. τούτοισι μὲν ὤν ἡγέεσθαι βουλομένοισι οὐκ ἀντιτείνομεν, ἄλλω δὲ παρήσομεν οὐδενὶ ναυαρχέειν. [7.161.3] μάτην γὰρ ἂν ὤδε πάραλον Ἑλλήνων στρατὸν πλεῖστον εἶημεν ἐκτημένοι, εἰ Συρηκοσίοισι ἐόντες Ἀθηναῖοι συγχωρήσομεν τῆς ἡγεμονίης, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι, μοῦνοι δὲ ἐόντες οὐ μετανάσται Ἑλλήνων· τῶν καὶ Ὅμηρος ὁ ἐποποιὸς ἄνδρα ἄριστον ἔφησε ἐς Ἴλιον ἀπικέσθαι τάξαι τε καὶ διακοσμήσαι στρατόν. οὕτω οὐκ ὄνειδος οὐδὲν ἡμῖν ἐστι λέγειν ταῦτα.

μπορεῖς να περιμένεις· κι αν ακόμα οι Σπαρτιάτες σου παραχωρήσουν την αρχηγία του στόλου, εμεῖς δε θα την παραχωρήσουμε· γιατί, από την ώρα που παραιτούνται απ’ αυτήν οι Λακεδαιμόνιοι, εἶναι δική μας. Αν λοιπόν θέλουν ετούτοι να ἔχουν την αρχηγία, δε λέμε ὄχι, δε θα επιτρέψουμε ὁμως σε κανέναν ἄλλο να γίνει ναύαρχος. [7.161.3] Γιατί τί αξία θα ἔχει που διαθέτουμε την πιο μεγάλη ναυτική δύναμη, αν δεχτούμε να περάσει η αρχηγία στους Συρακουσίους, εμεῖς οι Αθηναῖοι, που εἴμαστε η αρχαιότερη φυλή κι οι μόνοι Ἑλληνες που δε μεταναστεύσαμε από ἄλλο τόπο· δικός μας ἦταν κι ο ἥρωας που ο Ὅμηρος, ο ἐπικός ποιητής, ονόμασε πως απ’ ὅλους ὅσους ἔφτασαν στο Ἴλιο ἦταν ο πρῶτος στο να παρατάξει και να διοικήσει στράτευμα. Μ’ αυτά τα δεδομένα, δεν ἔχουμε κανένα λόγο να φοβούμεστε πως τα λόγια μας θα θεωρηθῶν προσβλητικά».

Ηρόδοτος. [Ιστορίες, 8.144.1-2](#)

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
<p>[8.144.1] πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ταῦτα ὑπεκρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους τάδε· Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ κάρτα ἀνθρωπήιον ἦν. ἀτὰρ αἰσχυρῶς γε οἴκατε, ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωθῆσαι, ὅτι οὔτε χρυσός ἐστι γῆς οὐδαμῶθι τοσοῦτος οὔτε χώρα κάλλει καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα, τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι ἐθέλοιμεν ἂν μηδίσαντες καταδουλώσαι τὴν Ἑλλάδα. [8.144.2] πολλά τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποιέειν μηδ’ ἦν ἐθέλωμεν, πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμένα, τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον ἢ περ ὁμολογέειν τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ, αὗτις δὲ τὸ Ἑλληνικόν, ἐδὼν ὄμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἰδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι ἡθεὰ τε ὁμότροπα, τῶν προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. [8.144.3] ἐπίστασθέ τε οὕτω, εἰ μὴ καὶ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπιστάμενοι· ἔστ’ ἂν καὶ εἷς περιῇ Ἀθηναίων, μηδαμὰ ὁμολογήσοντας ἡμέας Ξέρξῃ. ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν προνοίην τὴν ἐς ἡμέας ἔχουσαν, ὅτι προεῖδετε ἡμέων οἰκοφθορημένων οὕτω ὥστε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων τοὺς οἰκέτας. [8.144.4] καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται, ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω ὅκως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν λυπέοντες ὑμέας. νῦν δέ, ὥς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν ὥς τάχιστα ἐκπέμπετε. [8.144.5] ὥς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ ἐκὰς χρόνου παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέρην, ἀλλ’ ἐπειδὴν τάχιστα πύθηται τὴν ἀγγελίην ὅτι οὐδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκεῖνος ἡμέων προσεδέετο. πρὶν ὧν παρεῖναι ἐκεῖνον ἐς τὴν Ἀττικὴν, ὑμέας καιρὸς ἐστὶ προβοηθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίν. οἱ μὲν ταῦτα ὑποκριναμένων Ἀθηναίων ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην</p>	<p>[8.144.1] Λοιπόν, αὐτὴ τὴν ἀπάντηση ἔδωσαν στον Ἀλέξανδρο, ἐνῶ στους ἀπεσταλμένους τῆς Σπάρτης τὴν ἀκόλουθη: «Βέβαια, ἡ ἀνησυχία των Λακεδαιμονίων μήπως κάνουμε συνθήκες με τους βαρβάρους ἦταν ἀπόλυτα ἀνθρώπινη· ὁμως σχεδὸν πρέπει να ντρέπεστε γι’ αὐτὸ τὸ φόβο σας, τὴν ὥρα που ξέρετε καλὰ τὸ φρόνημα των Αθηναίων, ὅτι σε κανένα μέρος τῆ γῆς δε βρίσκεται τόσο χρυσάφι, οὔτε χώρα υπέροχη σε ομορφιά και γονιμότητα, που θα τα δεχόμασταν ὡς ἀντάλλαγμα τοῦ μηδισμού μας και τῆς υποδούλωσης τῆς Ἑλλάδας. [8.144.2] Γιατί εἶναι πολλά και μεγάλα αὐτά που μας ἐμποδίζουν να το κάνουμε αὐτό, ἐστὼ κι αν το θέλαμε, πρῶτα πρῶτα και πάνω απ’ ὅλα τα ἀγάλματα και οι ναοὶ των θεῶν που πυρπολήθηκαν κι ἐγίναν ερείπια, που μας υποχρεώνουν να πάρουμε τὴ μεγαλύτερη ἐκδίκηση που μπορούμε, και πολὺ λιγότερο να συνομολογήσουμε συνθήκες μ’ αὐτόν που τα ἐπράξε· και κατόπιν ὁ ἐλληνισμός, ἕνας κόσμος που στις φλέβες τοῦ κυλὰ τὸ ἴδιο αἷμα και που μιλά τὴν ἴδια γλῶσσα κι ἔχει κοινὰ τα λατρευτικὰ κέντρα των θεῶν και θυσίες και συνήθειες ἴδιες κι ἀπαράλλαχτες — ἡ προδοσία ὅλων αὐτῶν θα ἦταν αἰσχος για τους Αθηναίους. [8.144.3] Και να ξέρετε καλὰ τοῦτο, αν τυχαίνει να μὴ το ξέρετε ὡς τώρα, ὅσο θα μὲνει ζωντανὸς ἐστὼ και ἕνας Αθηναῖος, δε θα κάνουμε συνθήκες με τὸν Ξέρξη ποτέ. Βέβαια ἦταν ευχάριστη ἐκπληξη για μας ἡ ἐγνοια σας για τὴν κατάστασή μας, ἡ πρόνοιά σας για μας που ρῆμαξαν τα σπιτικά μας, ἀφοῦ θέλετε να συντηρήσετε τους ἀνθρώπους των σπιτιῶν μας. [8.144.4] Ἡ ευεργεσία σας εἶναι σαν να γίνηκε, ὁμως εμεῖς θα κάνουμε πέτρα τὴν καρδιά μας στὴν κατάσταση που βρισκόμαστε και δε θα σας δώσουμε κανένα βάρος. Μόνο, μια κι ἐτσι ἔχουν τα πράματα, να στείλετε τὸ γρηγορότερο τὸ ἐκστρατευτικὸ σῶμα. [8.144.5] Γιατί, κατὰ τους υπολογισμούς μας, δε θα περάσει πολὺς καιρὸς κι ὁ βάρβαρος θα ἐμφανιστεῖ ἐδῶ κάνοντας εἰσβολὴ στὴ χώρα μας, ἀλλὰ ἀμέσως μόλις πάρει τὴν εἶδηση ὅτι δε θα κάνουμε τίποτε απ’ ὅσα ἐκεῖνος μας ζητούσε. Λοιπόν, προτοῦ ἐκεῖνος ἐμφανιστεῖ στὴν Ἀττικὴ, ἔχει ζωτικὴ σημασία να σπεύσετε ἐγκαιρα σε βοήθεια στὴ Βοιωτία». Κι οι ἄλλοι, ὕστερ’ απ’ αὐτὴ τὴν ἀπάντηση των Αθηναίων, πήραν τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ για τὴ Σπάρτη.</p>

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1	Και οι δύο συγγραφείς, αν και αναφέρονται έμμεσα ή άμεσα στην αυτοχθονία των Αθηναίων, παραλείπουν τις αναφορές σε μυθικούς ήρωες / βασιλείς της Αθήνας. Αυτό ίσως έγινε επειδή οι δύο ιστορικοί ήθελαν να δώσουν απτές αποδείξεις για την αυτοχθονία και όχι κάτι που δεν μπορούσε να αποδειχτεί.
2	Η σημασία του αυτόχθονα που είναι πιο κατάλληλη στα συγκεκριμένα συμφραζόμενα των δύο ιστορικών είναι ότι “προέρχομαι από την ίδια γη”. Αυτό γιατί η αυτοχθονία δε συνδέεται τόσο με το πού <<γεννήθηκε>> ή εμφανίστηκε κάποιος πληθυσμός αλλά με το πού ευνοήθηκε από τις περιστάσεις να εγκατασταθεί και να παραμείνει εκεί.
3	Οι Αθηναίοι ήταν κι αυτοί πληθυσμοί που ήρθαν από αλλού και έμειναν στην Αθήνα. Μόνο που δεν ξαναέφυγαν από εκεί, όπως αναγκάζονταν να κάνουν άλλοι πληθυσμοί. Γι’ αυτό και δέθηκαν με τη γη τους και είχαν το χρόνο να αναπτυχθούν. Λόγοι ασφάλειας και επιβίωσης οδηγούσαν τους ανθρώπους στην Αθήνα.
4	4. Ο Θουκυδίδης στο κείμενο 1.2.5 παραδέχεται ότι η Αθήνα γνώρισε κι αυτή μετανάστες. Ο ίδιος καταγόταν από Αθηναίους, αλλά η οικογένειά του είχε σχέσεις και με άλλες πόλεις –κράτη. Με την αναφορά του ότι <<οι ίδιοι οι Αθηναίοι κατοικούσαν πάντα την ίδια γη>> μπορεί να αναφέρεται σε αυτούς που την κατοίκησαν πρώτοι και από πολύ παλιά και όχι ότι γεννήθηκαν από αυτή.
5	Ο Ηρόδοτος στο 2 ^ο απόσπασμα [<i>Ιστορίες</i> , 7.61.1-3] γράφει << εμείς οι Αθηναίοι, που είμαστε <u>η αρχαιότερη φυλή κι οι μόνοι Έλληνες που δε μεταναστεύσαμε από άλλο τόπο· δικός μας</u> ήταν κι ο ήρωας που ο Όμηρος, ο επικός ποιητής, ονόμασε πως απ’ όλους όσους έφτασαν στο Ίλιο ήταν ο πρώτος στο να παρατάξει και να διοικήσει στράτευμα>>. Αυτή η άποψη πιθανόν να μπορεί να θεωρηθεί η πρώτη “σωβινιστική” άποψη για την αθηναϊκή πόλη-κράτος και η πρώτη βιολογικού τύπου άποψη για την αυτοχθονία.